

บทที่ 5

สรุปและอภิปรายผล

ในสังคมปัจจุบันปัญหาทางเพศในช่วงวัยรุ่นได้ทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ ขณะเดียวกัน การนำเสนอเรื่องเพศผ่านทางสื่อต่าง ๆ ก็ยิ่งแพร่หลายมากขึ้นด้วย จึงเป็นที่น่าสนใจว่าสถาบันครอบครัวโดยเฉพาะบิดามารดา เป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับวัยรุ่นมากที่สุด น่าจะเป็นผู้สร้างภูมิคุ้มกันต่อสิ่งยั่วยุและเสริมสร้างทัศนคติที่ดีในเรื่องเพศแก่บุตร ดังนั้นการศึกษาเรื่อง "ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทบิดาในการสอนเพศศึกษากับทัศนคติของบุตรเรื่องเพศ" จึงเกิดขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาบทบาทบิดาในการสอนเพศศึกษาแก่บุตรชายวัยรุ่น
2. เพื่อศึกษาทัศนคติของบุตรเรื่องเพศ
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทบิดาในการสอนเพศศึกษากับทัศนคติของบุตร

เรื่องเพศ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) ใช้แบบสอบถามแบบให้ผู้ตอบตอบด้วยตนเอง เป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลจากประชากรที่เป็นบิดาและบุตรชายวัยรุ่นที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในเขตอำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ โดยวิธีสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย ระหว่างวันที่ 21 สิงหาคม 2544 ถึงวันที่ 12 ตุลาคม 2544 กลุ่มตัวอย่างจำนวน 720 คน เป็นบิดา 360 คน บุตรชาย 360 คน วิเคราะห์หาความสัมพันธ์โดยใช้ไคสแควร์ (χ^2 test) สรุปผลการวิจัยดังนี้

สรุปผลการวิจัย

1. ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา กลุ่มตัวอย่างของบิดาที่ศึกษาส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 40-49 ปี (ร้อยละ 58.1) จบการศึกษาระดับประถมศึกษามากที่สุด (ร้อยละ 40.8) มีอาชีพรับจ้างเป็นส่วนใหญ่ (ร้อยละ 66.1) สถานภาพสมรสคู่

บุตรชายที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาคั้งนี้ด้วย ส่วนใหญ่มีอายุ 13-14 ปี (ร้อยละ 69.1) กำลังศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 (ร้อยละ 35.6) เกี่ยวกับลักษณะครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างพบว่า เป็นครอบครัวเดี่ยวส่วนใหญ่ (ร้อยละ 80.3) โดยเป็นครอบครัวที่มีบุตรคนเดียวร้อยละ 43.6 และครอบครัวที่มีบุตรมากกว่า 1 คน (ร้อยละ 36.7) ถ้าสอบถามในเรื่องเพศกลับพบว่าแหล่งที่ให้ความรู้เรื่องเพศมากที่สุดคือเพื่อน (ร้อยละ 33.6) และเมื่อมีปัญหาหรือข้อสงสัยเรื่องเพศจะปรึกษาเพื่อนเป็นคนแรก (ร้อยละ 45.3) และต้องการปรึกษาเรื่องเพศกับเพื่อนมากที่สุด (ร้อยละ 45)

2. บทบาทบิดาในการสอนเพศศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่เป็นบิดานั้นมีบทบาททั้งสอนและไม่สอนเพศศึกษาแก่บุตร สำหรับในส่วนของสอนนั้นมีทั้งสอนถูกและสอนผิด โดยมีรายละเอียดในเรื่องที่สอนและไม่สอนดังนี้

2.1 การเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ (ตาราง 7) พบว่าข้อที่บิดาสอนถูกมากที่สุดคือข้อ 8 (ร้อยละ 54.4) "วิธีการเปลี่ยนความต้องการทางเพศไปสู่กิจกรรมอื่นที่บิดาแนะนำบุตร" ส่วนข้อที่บิดาสอนผิดมากที่สุดคือข้อ 12 (ร้อยละ 70.0) "เรื่องความรักระหว่างเพศ" และข้อที่บิดาไม่สอนมากที่สุดคือข้อ 5 (ร้อยละ 60.3) "เรื่องความสำเร็จความใคร่ด้วยตนเอง"

2.2 ความเข้าใจ เห็นใจความรู้สึกของเพศตรงข้าม การคบเพื่อนต่างเพศ การวางตัวต่อเพศตรงข้าม และการรับผิดชอบต่อการกระทำของตน (ตาราง 8) พบว่าข้อที่บิดาสอนถูกมากที่สุดคือข้อ 23 (ร้อยละ 50.8) "การสอนบุตรให้รู้จักคำว่า "ลูกผู้ชาย" ส่วนข้อที่บิดาสอนผิดมากที่สุดคือข้อ 21 (ร้อยละ 50.8) "วัยรุ่นชายกับการตั้งครรรมิไม่พึงประสงค์" ส่วนข้อที่บิดาไม่สอนมากที่สุดคือข้อ 16 (ร้อยละ 43.6) "เรื่องการมีเพศสัมพันธ์กับผู้หญิง"

2.3 การคุมกำเนิด และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ (ตาราง 9) พบว่าข้อที่บิดาสอนถูกมากที่สุดมี 2 ข้อคือข้อ 29 และข้อ 31 (ร้อยละ 36.1) ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับโรคเอดส์ และผลของการเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ข้อที่บิดาสอนผิดมากที่สุดคือข้อ 31 (ร้อยละ 45.0) "ผลของการเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์" ข้อที่บิดาไม่สอนมากที่สุดคือข้อ 25 (ร้อยละ 43.1) "การใช้ถุงยางอนามัย"

2.4 การเลือกคู่ครอง (ตาราง 10) พบว่าข้อที่บิดาสอนถูกมากที่สุดคือข้อ 34 (ร้อยละ 54.2) "ในอนาคตถ้าบุตรต้องการเลือกคู่ครองด้วยตนเอง" ส่วนข้อที่บิดาสอนผิดมากที่สุดคือข้อ 32 (ร้อยละ 53.6) "การให้คำแนะนำบุตรถึงคู่ครองในอนาคต" ข้อที่บิดาไม่สอนมากที่สุดคือข้อ 33 (ร้อยละ 34.4) "การทดลองอยู่ด้วยกันก่อนแต่งงาน"

2.5 การปฏิบัติเป็นแบบอย่าง (ตาราง 11) พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ปฏิบัติเป็นแบบอย่างแก่บุตร มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่ไม่ปฏิบัติเป็นแบบอย่าง ข้อที่บิดาเป็นแบบอย่างได้ถูกต้องมากที่สุดคือข้อ 36 (ร้อยละ 68.9) "การปฏิบัติของบิดาต่อบุตร" ส่วนข้อที่บิดาเป็นแบบอย่างที่สุดมากที่สุดคือข้อ 41 (ร้อยละ 80.8) "กิจกรรมที่บิดากระทำในวันหยุด"

3. ทักษะคติของบุตรชายวัยรุ่นเรื่องเพศ ผลการศึกษาพบว่าบุตรชายวัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีทักษะคติเรื่องเพศโดยรวมอยู่ในเกณฑ์ดี ($\bar{X} = 3.68$ $SD = .33$) (ตาราง 12) และเมื่อพิจารณาทักษะคติในแต่ละหัวข้อพบว่า

3.1 การเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ ทักษะคติโดยรวมอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ($\bar{X} = 3.47$ $SD = .33$) (ตาราง 13) ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดคือข้อ 1 "วัยรุ่นเป็นวัยที่มีอารมณ์ร้อนและหุนหันพลันแล่น" ($\bar{X} = 4.32$ $SD = .77$) ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดคือข้อ 8 "ถ้าไม่รู้จักควบคุมความต้องการทางเพศ จะทำให้เป็นโรคจิตโรคประสาท" ($\bar{X} = 2.59$ $SD = .96$)

3.2 ความเข้าใจ เห็นใจความรู้สึกของเพศตรงข้าม การคบเพื่อนต่างเพศ การวางตัวต่อเพศตรงข้าม และการรับผิดชอบต่อการกระทำของตน ทักษะคติโดยรวมอยู่ในเกณฑ์ดี ($\bar{X} = 3.91$ $SD = .44$) (ตาราง 14) ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดคือข้อ 35 "ผู้ชายควรปกป้องและให้เกียรติผู้หญิง" ($\bar{X} = 4.51$ $SD = .70$) ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดคือข้อ 30 "การจับมือถือแขนเพื่อนหญิงเป็นเรื่องไม่เสียหาย" ($\bar{X} = 2.92$ $SD = 1.12$)

3.3 การคุมกำเนิดและโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ทักษะคติโดยรวมอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ($\bar{X} = 3.63$ $SD = .34$) (ตาราง 15) ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดคือข้อ 38 "โรคเอดส์ติดต่อทางเพศสัมพันธ์มากที่สุด" ($\bar{X} = 4.38$ $SD = 1.03$) ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดคือข้อ 42 "ผู้ชายส่วนใหญ่ไม่ชอบใช้ถุงยางอนามัย" ($\bar{X} = 2.24$ $SD = .93$) ซึ่งมีทักษะคติอยู่ในระดับไม่ดี

3.4 การเลือกคู่ครอง ทักษะคติโดยรวมอยู่ในเกณฑ์ดี ($\bar{X} = 3.97$ $SD = .55$) (ตาราง 16) ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดคือข้อ 50 "ควรเลือกคนดีที่มีความรับผิดชอบเป็นคู่ครอง" ($\bar{X} = 4.70$ $SD = .65$) ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดคือข้อ 49 "ไม่ควรเลือกผู้หญิงที่ฉลาดและรู้ทัน" ($\bar{X} = 3.30$ $SD = .96$)

4. ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทบิดาในการสอนเพศศึกษาแก่บุตรชายวัยรุ่นกับทัศนคติของบุตรเรื่องเพศ ในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

4.1 การเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ กับทัศนคติของบุตรเรื่องเพศ พบว่ามี 2 ข้อที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) โดยพบว่า บิดาสอนลูกบุตรจะมี ทัศนคติดี ในข้อ 8 "วิธีการเปลี่ยนความต้องการทางเพศไปสู่กิจกรรมอื่น" และข้อ 9 "ปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ในกรณีที่วัยรุ่นไม่รู้จักรับควบคุมความต้องการทางเพศ"

4.2 ความเข้าใจ เห็นใจความรู้สึกของเพศตรงข้าม การคบเพื่อนต่างเพศ การวางตัวต่อเพศตรงข้ามและการรับผิดชอบต่อการกระทำของตน กับทัศนคติของบุตรเรื่องเพศ พบว่ามี 2 ข้อที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ตามลำดับ โดยพบว่า บิดาสอนลูกบุตรจะมีทัศนคติดี ในข้อ 20 "การแนะนำในเรื่องการวางตัวกับผู้หญิง" และพบว่าบิดาสอนลูกบุตรจะมีทัศนคติดี ในข้อ 22 "จากข่าวทางหน้าหนังสือพิมพ์ "จับวัยรุ่นร่วมกันโทรมหึง"

4.3 การคุมกำเนิด และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ กับทัศนคติของบุตรเรื่องเพศ พบว่า มีเพียงข้อเดียวที่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) โดยพบว่า บิดาไม่สอนบุตรจะมีทัศนคติดี ในข้อ 25 "การแนะนำการใช้ถุงยางอนามัย"

4.4 การเลือกคู่ครอง พบว่าไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติของบุตรเรื่องเพศ

4.5 การปฏิบัติเป็นแบบอย่าง กับทัศนคติของบุตรเรื่องเพศ พบว่ามี 4 ข้อที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) โดยพบว่า บิดาสอนลูกบุตรจะมีทัศนคติดี ในข้อ 38 "การปฏิบัติเมื่อบุตรไม่สบาย" ข้อ 42 ($p < .01$) "การปฏิบัติเมื่อคบเพื่อนหญิงที่ไม่ใช่ภรรยา" ข้อ 46 ($p < .05$) "การปฏิบัติเมื่อมีข้อขัดแย้งกับภรรยา" และพบว่าบิดาสอนลูกและสอนลูกบุตรจะมีทัศนคติดี ในข้อ 47 ($p < .05$) "การปฏิบัติต่อภรรยาเนื่องในวันเกิด วันครบรอบแต่งงาน"

อภิปรายผล

บทบาทบิดาในการสอนเพศศึกษาแก่บุตรชายวัยรุ่น ผลการศึกษาสามารถตอบวัตถุประสงค์ได้ว่า บิดาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่สอนเพศศึกษาแก่บุตร มากกว่าไม่สอนในทุกเรื่อง โดยมีประเด็นที่สำคัญดังนี้

1. การเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ (ตาราง 7) เรื่องที่บิดาสอนลูกนั้น บิดาจะสอนลูกมากที่สุดในข้อ 8 (ร้อยละ 54.4) "วิธีการเปลี่ยนความต้องการทางเพศไปสู่กิจกรรมอื่น ที่บิดาแนะนำบุตร" อาจเป็นเพราะกิจกรรมที่กระทำนั้นมีประโยชน์ต่อสุขภาพ และที่สำคัญช่วยลดความหมกมุ่นในเรื่องเพศได้ โดยเฉพาะเป็นเรื่องที่บิดาสามารถพูดคุยกับบุตรได้ โดยไม่ต้องพูดเกี่ยวกับเรื่องเพศโดยตรงกับบุตร บิดาจึงสะดวกใจที่จะพูดคุยกับบุตรมากกว่า

เรื่องที่บิดาสอนผิดมากที่สุดคือข้อ 12 (ร้อยละ 70.0) "การให้คำแนะนำแก่บุตรเรื่องความรักระหว่างเพศ" โดยบิดาส่วนใหญ่ตอบว่า เด็กวัยนี้ไม่ควรรักในวัยเรียน โดยที่บิดาอาจไม่ได้คิดว่าบุตรกำลังอยู่ในช่วงวัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยที่มีความอยากรู้อยากเห็นเรื่องเพศ ต้องการความสนใจจากเพศตรงข้าม มีอารมณ์ร้อน ยิ่งห้ามเหมือนยิ่งยุ และความรักในช่วงวัยนี้นั้น จะเป็นแบบไม่จริงจังมากนัก (puppy love) และจากการศึกษาของทวิวรรณ สัมพันธ์สิทธิ์ (2535) โดยการสนทนากลุ่มพบว่าวัยรุ่นส่วนใหญ่เห็นว่าการมีคูรักรเป็นเรื่องไม่เสียหาย ทำให้มีกำลังใจ ถ้าบิดาเห็นความจริงและยอมรับในข้อนี้ และคอยอยู่ห่าง ๆ พร้อมให้คำปรึกษาเมื่อบุตรมีปัญหา ย่อมดีกว่าการห้ามบุตรและยังช่วยเพิ่มความสัมพันธ์ระหว่างบิดากับบุตรมากขึ้นด้วย สอดคล้องกับที่ทวิธรรม ธนาคม (2524) ได้กล่าวไว้ว่าบิดาที่ใกล้ชิดสนิทสนมกับบุตรชาย จะทำให้บุตรไม่กลัวบิดา สามารถพูดคุยกับบิดาได้อย่างเปิดเผย กล้าที่จะขอคำแนะนำ หรือคำปรึกษาจากบิดา ทำให้บิดาทราบความคิดของบุตร สามารถป้องกันปัญหาทางเพศที่จะเกิดขึ้นได้ นอกจากนี้ยังพบว่า มีข้อที่บิดาสอนผิดมากกว่าร้อยละ 50 คือข้อ 6 (ร้อยละ 57.8) "ถ้าพบว่าบุตรดูหนังสือโป๊ วีดีโอโป๊ ที่แสดงถึงการมีเพศสัมพันธ์" ข้อ 11 (ร้อยละ 51.7) "ถ้าบุตรบอกว่าเพื่อนชวนไป "ขึ้นครู" และข้อ 12 (ร้อยละ 56.4) "เรื่องของการรัก" จะเห็นว่าเรื่องที่บิดาสอนผิดเป็นเรื่องเกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางเพศทั้งสิ้น ซึ่งการสอนผิดของบิดาในการศึกษาคั้งนี้เป็นกรห้ามบุตรไม่ให้ยุ่งเกี่ยวในเรื่องเหล่านี้ สอดคล้องกับการศึกษาของเซียร์ แมคคอบบี และเลวิน (Sear, Maccoby & Lavin อ้างถึงใน เสาวคนธ์ วีระศิริ, 2533) ที่ศึกษาพบว่าบิดามารดามีรูปแบบในการปฏิบัติเพื่ออบรมสั่งสอนบุตรในเรื่องเพศ 5 วิธี และวิธีหนึ่งก็คือ การควบคุมไม่ให้บุตรได้รับรู้ในเรื่องเพศ ซึ่งบิดามารดามักคิดว่าเด็กไม่สมควรรับรู้ เพราะจะเป็นการกระตุ้นความสนใจมากเกินไป เมื่อโตจะรู้ได้เอง ซึ่งเชื่อว่าการที่บิดาเลือกวิธีนี้เพราะขาดความรู้ขาดความมั่นใจ ไม่รู้ว่า

ตนเองจะตอบคำถามหรืออธิบายบุตรอย่างไร ดังนั้นถ้าบิดาได้รับความรู้ในเรื่องวิธีการพูดคุยกับบุตรเรื่องเพศแล้วน่าจะทำให้บิดามีความมั่นใจที่จะพูดคุย แนะนำบุตรมากขึ้น

ข้อที่บิดาไม่สอนมากที่สุดคือข้อ 5 (ร้อยละ 60.3) "การสำเร็จความใคร่ด้วยตนเอง" โดยบิดาให้เหตุผลว่าบุตรยังเด็ก ยังไม่ควรทราบเรื่องนี้ และจะเป็นการกระตุ้นความสนใจมากเกินไป สอดคล้องกับการศึกษาของแกกนอน (Gagnon, 1985) ที่ศึกษาเรื่องทัศนคติและการตอบสนองของบิดามารดาต่อการสำเร็จความใคร่ด้วยตนเองของบุตรก่อนวัยรุ่น ที่พบว่าบิดามารดาส่วนใหญ่ยอมรับได้ในเรื่องดังกล่าว แต่มีกละเลยมั่นใจ อีกทั้งมารดายอมรับมากกว่าบิดา และมีบทบาทการให้ความรู้แก่บุตรชายหญิงมากกว่าบิดา ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะบิดาไม่เข้าใจบุตร กำลังอยู่ในวัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงของฮอร์โมนเพศ มีแรงขับทางเพศ และอยากรู้ อยากรู้อยากลองในเรื่องเพศ และการสำเร็จความใคร่ด้วยตนเองเป็นเรื่องปกติในวัยรุ่น ซึ่งจะช่วยลดความตึงเครียดในอารมณ์ และเป็นกิจกรรมทางเพศที่ปลอดภัย แต่ไม่ควรทำบ่อยเกินไป นอกจากนี้เหตุผลดังกล่าวแล้วบิดาอาจจะไม่รู้ว่าบุตรจะพูดคุยกับบุตรอย่างไร ดังงานวิจัยในอดีตที่ผ่านมา พบว่าการสื่อสารเรื่องเพศกับบุตรเป็นเรื่องยาก (Casparian, 1994) และบิดาไม่กล้าพูดเรื่องเพศกับบุตรอย่างเปิดเผย เพราะกลัวว่าจะเป็นการข่มขู่และสนับสนุนให้บุตรมีพฤติกรรมทางเพศ (Orthner, 1981) แต่เรื่องนี้เป็นเรื่องสำคัญและบิดาเป็นบุคคลที่ใกล้ชิดกับบุตรมากที่สุด โดยเฉพาะบุตรชาย ดังนั้นบิดาจึงควรพูดคุยกับบุตรในเรื่องนี้ จะดีกว่าให้บุตรแสวงหาความรู้เอง

นอกจากนี้บิดาบางส่วนไม่สอนในเรื่องการฝันเปียก (ร้อยละ 47.8) โดยบิดาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเกือบครึ่งบอกว่าเป็นเรื่องที่ต้องรู้ด้วยตัวเอง แต่ในความเป็นจริงแล้วมีบุตรจำนวนไม่น้อยที่ไม่รู้ว่าฝันเปียกคืออะไร และมีความเข้าใจผิดว่าเป็นการปัสสาวะรดที่นอน ซึ่งจากข้อมูลทั่วไปของบุตรพบว่าบุตรได้รับความรู้เรื่องเพศจากเพื่อนมากที่สุด (ร้อยละ 33.6) (ตาราง 4) เคยปรึกษาเรื่องเพศกับเพื่อนมากที่สุด (ร้อยละ 45.0) และไม่เคยปรึกษาใครเลย (ร้อยละ 14.2) (ตาราง 5) การที่บุตรได้รับความรู้จากเพื่อน และปรึกษาเพื่อนมากที่สุด ทำให้บุตรมีความรู้เรื่องเพศอาจถูกหรือผิดได้ สอดคล้องกับการศึกษาของจุงฟาร์ตันน์ หัวหาญ (2539) ที่พบเช่นเดียวกันว่า แหล่งความรู้เรื่องเพศศึกษาที่นักเรียนวัยรุ่นชาย เขตเทศบาลเมือง จังหวัดสุรินทร์ ได้รับมากที่สุดมาจากเพื่อน โดยที่ได้รับจากบิดาเพียงส่วนน้อย เช่นเดียวกับการสำรวจความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมทางเพศของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ของโรงพยาบาลสมเด็จพระยา (2539) ที่พบว่า บิดามารดาเป็นแหล่งความรู้เรื่องเพศแก่บุตรน้อยมากในทุกเรื่อง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของชูลิพร อินทรไพบูลย์ (2536) ที่พบว่านักเรียนวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่มีแหล่งความรู้เรื่องเพศจากเพื่อน และมักปรึกษาข้อสงสัยหรือ

ปัญหาเกี่ยวกับเพื่อนสนิทเพศเดียวกัน และในการศึกษาครั้งนี้ พบประเด็นที่น่าสนใจว่า มีบุตรที่ไม่เคยปรึกษาเรื่องเพศกับใครเลย เพราะบุตรกลุ่มนี้อาจถูกชักจูงไปในทางที่ผิดได้ง่าย ดังนั้นบิดาจึงไม่ควรวางเฉยในเรื่องนี้

2. ความเข้าใจ เห็นใจความรู้สึกของเพศตรงข้าม การคบเพื่อนต่างเพศ การวางตัวต่อเพศตรงข้าม การรับผิดชอบต่อการกระทำของตน (ตาราง 8) ข้อที่บิดาสอนลูกมากที่สุดคือข้อ 24 (ร้อยละ 50.8) "การเป็นลูกผู้ชาย" โดยบิดาบอกบุตรว่า ลูกผู้ชายทำผิดต้องรับผิด ต้องให้เกียรติและปกป้องผู้หญิง ต้องรักเดียวใจเดียว

ส่วนข้อที่บิดาสอนผิดมากที่สุดคือข้อ 22 (ร้อยละ 53.1) "วัยรุ่นชายกับการตั้งครภไม่พึงประสงค์" โดยบิดาบางส่วนตอบว่า ถ้าบุตรทำให้ผู้หญิงตั้งครภ บุตรไม่ต้องรับผิดชอบ เพราะผู้หญิงยินยอมเอง ซึ่งขัดแย้งกับวันนีญ์ วาสิกะสิน (2526) ที่กล่าวว่าบิดาควรสอนบุตรชายในเรื่องการให้เกียรติผู้หญิง มีความรับผิดชอบต่อผู้หญิง ไม่คิดหลอกลวงว่าเป็นเหยื่อทางกามารมณ์ และยังขัดแย้งกับ การสอนของบิดาเองที่สอนถึงความเป็นลูกผู้ชายให้บุตรว่า ลูกผู้ชายทำผิดต้องรับผิด ลูกผู้ชายต้องปกป้องและให้เกียรติผู้หญิง แต่เมื่อมีเหตุการณ์ร้ายแรงที่บุตรต้องรับผิดชอบเกิดขึ้นกลับสอนให้บุตรเอาตัวรอด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบิดายังมีความคิดแบบเดิมที่เห็นว่า ผู้หญิงที่ตั้งครภก่อนแต่งงานเป็นผู้หญิงไม่ดี และไม่สนับสนุนให้บุตรเกี่ยวข้องด้วย ดังเช่นการศึกษาของศิริพร สิ้นธนัง (2539) ที่พบว่าบิดาเห็นว่าการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานเป็นเรื่องเสียหาย ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสมอย่างยิ่ง และการเป็นผู้หญิงที่ดีควรต้องเป็นคนที่เรียบร้อย สงวนตัว รักตัวเอง ไม่ชอบเที่ยว ไม่ใกล้ชิดสนิทสนมกับผู้ชายก่อนถึงเวลาอันควรจึงจะเป็นคนดีมีคุณค่า เหมาะสำหรับการเลือกเป็นคู่ครอง นอกจากนั้นการรับผิดชอบอาจมีผลกระทบต่อตัวบุตรและอนาคตของบุตร จึงไม่ต้องการให้บุตรร่วมรับผิดชอบด้วย ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง บิดาควรปรึกษากับบุตรและบิดามารดาของฝ่ายหญิง เพื่อหาแนวทางการแก้ปัญหาที่เหมาะสมจะดีกว่า

ข้อที่บิดาไม่สอนมากที่สุดคือข้อ 17 (ร้อยละ 43.6) "เรื่องการมีเพศสัมพันธ์กับผู้หญิง" เหตุผลส่วนใหญ่ที่บิดาไม่สอนคือ บิดาเห็นว่าเป็นเรื่องไม่สมควรพูด อาจเป็นเพราะบิดายึดมั่นในวัฒนธรรมไทย ที่ว่าเรื่องเพศไม่ควรนำมาพูด โดยเฉพาะกับบุตรซึ่งบิดาเห็นว่ายังเด็ก แต่ในสภาพสังคมปัจจุบันแล้ว ปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นกำลังเป็นปัญหาใหญ่ และอายุเริ่มต้นของการมีเพศสัมพันธ์น้อยลงทุกที โดยเฉพาะในสังคมไทยดังที่เราสามารถพบเห็นข่าวปัญหาพฤติกรรมทางเพศทางสื่อต่าง ๆ ได้ อาทิ "เด็กชายอายุ 12 ปี ละเมิดทางเพศเด็กหญิงอายุ 8 ปี" (เพื่อนนักเรียนยัน ด.ช. 12 ชมชื่น ด.ญ. 8 ขวบ, 2544 หน้า 1,13) หรือข่าว "เด็กชายวัย 11ปี มีพฤติกรรมลวนลามและละเมิดทางเพศต่อเด็กวัย 3-10 ปี" (เผยปัญหาเด็กไทยพฤติกรรมทางเพศ

เล่มมโหรีมสุขคดี, 2544, หน้า 1,14) ดังนั้นบิดาควรพิจารณาในประเด็นนี้ใหม่ เช่นการศึกษาของ แมคโดเวลและเดย์ (McDowell & Day,1987) ที่พบว่าวัยรุ่นที่เรียนรู้เรื่องเพศจากบิดามารดาจะมี พฤติกรรมทางเพศซ้ำกว่าวัยรุ่นที่ได้รับความรู้จากเพื่อน

3. การคุมกำเนิดและโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ (ตาราง 9) ข้อที่บิดาสอนถูกมากที่สุดคือข้อ 29 และข้อ 31 (ร้อยละ 36.1 เท่ากัน) ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ แสดงให้เห็นว่าบิดามีความเป็นห่วงบุตรในเรื่องนี้ และมีความรู้ในเรื่องโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์พอสมควรจึงสอนบุตรในเรื่องโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์มาก

ส่วนข้อที่บิดาสอนผิดมากที่สุดคือข้อ 31 (ร้อยละ 45.0) "ผลการเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์" โดยบิดาตอบว่าอาจทำให้เสื่อมสมรรถภาพทางเพศ ซึ่งเป็นความเข้าใจที่ผิด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบิดาเคยได้รับการอบรมเลี้ยงดู ซึ่งเป็นประสบการณ์ที่บิดาเคยได้รับจากคนรุ่นก่อน ซึ่งมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของตน และนำเอาประสบการณ์นั้นถ่ายทอดต่อไปยังคนอีกรุ่นหนึ่ง (สุวิทนา อารีพรรค , 2534, หน้า 64) เช่นเดียวกับการศึกษาของศุภาศิริ การิกานุจน์ (2541) ที่พบว่าตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับบทบาทบิดาในการสอนเพศศึกษาแก่บุตรสาวคือการเคยได้รับความรู้เรื่องเพศจากมารดาของตน

นอกจากนี้ยังมีข้อที่บิดาสอนผิดและน่าสนใจคือข้อ 26 (ร้อยละ 44.7) "ถ้าบุตรถามถึงการคุมกำเนิด" โดยบิดาส่วนใหญ่ตอบว่าเป็นเรื่องของผู้หญิง ซึ่งเป็นการสร้างความเข้าใจผิดแก่บุตร สะท้อนให้เห็นถึงความเห็นแก่ตัวของผู้ชายที่เขาเปรียบผู้หญิง และยังคงความเป็นมาตรฐานซ้อนในสังคมไทย (a double standard) และถ้าบุตรรับเอาคำสอนของบิดาไปใช้จะทำให้บุตรไม่มีการป้องกันเมื่อมีเพศสัมพันธ์ เพราะคิดว่าเป็นหน้าที่ของผู้หญิง และถ้าเกิดการตั้งครรภ์ขึ้นบุตรอาจบิดความรับผิดชอบ ซึ่งเป็นการเอาเปรียบเพศหญิงโดยที่บุตรเข้าใจผิด นอกจากนี้อาจทำให้บุตรมีพฤติกรรมล่าสอนทางเพศได้

ข้อที่บิดาไม่สอนมากที่สุดคือข้อ 25 (ร้อยละ 43.1) "การแนะนำการใช้ถุงยางอนามัย" โดยบิดาให้เหตุผลว่าบุตรยังเด็ก สอดคล้องกับการศึกษาของคิงและลอรัสโซ (King & Lorusso,1997) ที่พบว่าบิดามารดาไม่เห็นด้วยที่จะพูดคุยหรือสอนบุตรในเรื่องของการคุมกำเนิดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

4. การเลือกคู่ครอง (ตาราง 10) พบว่า ข้อที่บิดาสอนถูกมากที่สุดคือข้อ 34 (ร้อยละ 54.2) "ในอนาคตถ้าบุตรต้องการเลือกคู่ครองด้วยตนเอง" โดยบิดาส่วนใหญ่ตอบว่าจะสนับสนุน และเป็นผู้ให้คำปรึกษา ซึ่งขัดแย้งกับในข้อ 32 ที่ถามเกี่ยวกับการให้คำแนะนำแก่บุตรในเรื่องการเลือกคู่ครอง โดยบิดาถือความคิดของตนเป็นใหญ่ เห็นว่าควรเป็นคนที่ยึดมั่นเห็นว่า

เหมาะสมและเข้ากันได้กับสมาชิกในครอบครัว เหตุผลที่เป็นเช่นนี้เพราะบิดาอาจเห็นว่าบุตรยังเด็กยังไม่มีความรับผิดชอบ แต่บิดาเป็นผู้ใหญ่กว่าและอาบนำร้อนมาก่อนย่อมรู้ว่าอะไรดีอะไรไม่ดี ซึ่งถ้าเป็นเช่นนี้แล้วอาจเกิดการขัดแย้งระหว่างบุตรกับบิดาในอนาคตได้

ข้อที่บิดาไม่สอนมากที่สุดคือข้อ 33 (ร้อยละ 34.4) "การทดลองอยู่ด้วยกันก่อนแต่งงาน" ผลการศึกษาที่ยืนยันความเป็นสังคมไทยที่ว่า การพูดเกี่ยวกับเรื่องเพศ ที่เป็นการชี้แจงให้กระบอกเป็นสิ่งที่สมควร โดยเฉพาะกับบุตร อาจกล่าวได้ว่าบิดามีความรู้ไม่เท่าทันสถานการณ์ทางเพศที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ดังข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์ที่พบว่า เด็กที่อยู่ในวัยเรียนมีความสัมพันธ์ทางเพศ และใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันตั้งแต่เรียนอยู่ชั้นมัธยมต้น โดยส่วนใหญ่เป็นเด็กที่อยู่หอพัก (เผยแพร่ปัญหาเด็กไทย พฤติกรรมทางเพศเสื่อมโทรมสุดขีด, 2544, หน้า 1,14) แสดงถึงอิทธิพลของวัฒนธรรมตะวันตกที่นิยมอยู่ด้วยกันก่อนแต่งงาน แต่ประเทศไทยมีประเพณีวัฒนธรรมที่ควรรักษาเอาไว้ บิดาควรตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องนี้ และควรพูดคุย ให้คำแนะนำแก่บุตรโดยปลูกฝังทัศนคติที่ถูกต้องแก่บุตร ภายใต้ประเพณีและวัฒนธรรมไทย

5. การปฏิบัติเป็นแบบอย่าง (ตาราง 11) จากการศึกษาพบว่า บิดามีบทบาทในการเป็นปฏิบัติเป็นแบบอย่างแก่บุตรมากกว่า บทบาทบิดาในการสอนเพศศึกษาในเรื่องอื่น ๆ ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว นั้นหมายถึงบิดามีบทบาทในการสอนเพศศึกษาโดยการปฏิบัติเป็นแบบอย่างมากกว่าการพูดคุย ให้คำแนะนำแก่บุตรในเรื่องที่เกี่ยวกับเพศศึกษา

โดยข้อที่บิดาเป็นแบบอย่างที่ถูกต่อนั้นมีจำนวนมากกว่าร้อยละ 50 หลายข้อด้วยกัน และข้อที่บิดาเป็นแบบอย่างที่ถูกมากที่สุดคือข้อ 36 (ร้อยละ 68.9) "การปฏิบัติต่อบุตร" โดยบิดาตอบว่า "อบรมสั่งสอนบุตร รับฟังปัญหา ให้คำปรึกษา ให้ความรักโดยการสัมผัสเช่น โอบกอด ลูบศีรษะ" แสดงถึงความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบิดากับบุตร ซึ่งจะเป็นเกราะป้องกันบุตรจากปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดแก่วัยรุ่นในปัจจุบันได้ ข้อที่บิดาเป็นแบบอย่างที่ถูกตอรองลงมาคือข้อ 49 (ร้อยละ 68.1) "การปฏิบัติเมื่อภรรยาตั้งครรภ์" โดยบิดาตอบว่า "พากรรยาไปฝากครรภ์ จัดหาอาหารบำรุงให้ภรรยารับประทาน ดูแลไม่ให้ภรรยาทำงานหนัก" แสดงให้เห็นถึงความห่วงใยที่สามีมีต่อภรรยา และบุตรในครรภ์ รวมถึงความสัมพันธ์ภายในครอบครัว นอกจากนี้ยังมีข้อที่แสดงถึงความสัมพันธ์ในครอบครัวระหว่างบิดากับบุตรคือข้อ 41 (ร้อยละ 63.6) "เมื่อบุตรพาเพื่อนมาเที่ยวบ้านในวันหยุด" บิดาเป็นแบบอย่างที่ถูกโดย "พูดคุยทำความรู้จักกับเพื่อน ๆ ของบุตร ต้อนรับเพื่อน ๆ ของบุตรด้วยน้ำตาขี้มยิ้ม ร่วมรับประทานอาหารกับบุตรและเพื่อน ๆ" และยังมีข้อที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างสามีภรรยา คือข้อ 44 (ร้อยละ 62.2) "การปฏิบัติเมื่อภรรยาเจ็บป่วย" บิดาเป็นแบบอย่างที่ถูกโดย "พากรรยาไปพบแพทย์ ทำงานบ้านแทนภรรยา

ดูแลให้ภรรยาจับประทานอาหารและยา ”

ส่วนข้อที่บิดาเป็นแบบอย่างที่ผิดมากที่สุดข้อในข้อ 41 (ร้อยละ 80.8) “กิจกรรมที่บิดาทำในวันหยุด ” โดยบิดาตอบว่านอนดูทีวี โดยที่ไม่ช่วยภรรยาทำงานบ้านอย่างอื่นเลย ซึ่งเป็นแบบอย่างที่ไม่ดีแก่บุตร คำตอบของบิดาในข้อนี้สะท้อนให้เห็นค่านิยมที่เป็นมาตรฐานชั้นของสังคมไทย ที่ผู้ชายเป็นใหญ่ และงานบ้านเป็นของภรรยา งานนอกบ้านเป็นของสามี ทั้งที่สภาพสังคมในปัจจุบันเปลี่ยนไปแล้ว ภรรยาต้องออกไปทำงานเพื่อหารายได้ช่วยเหลือครอบครัวแต่ก็ยังต้องทำงานในบ้านเช่นเดิม โดยที่สามีไม่ได้ช่วยแบ่งเบาภาระเลย สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริพร สินธน์ (2539) ที่พบว่าถึงแม้ภรรยาจะทำงานนอกบ้าน แต่งานในบ้านยังคงเป็นหน้าที่ที่ต้องทำ โดยสามีไม่ได้ช่วยเหลือ และมีการศึกษาที่น่าสนใจของเบนเน็ตท์ โรเบิร์ต คลายน์ และ แก็กนอน (Bennett, 1984 ; Roberts, Kline, & Gagnon, 1978) ที่พบว่าบิดาที่ช่วยทำงานบ้าน จะสอนเพศศึกษาแก่บุตรมากกว่าบิดาที่ไม่ช่วยทำงานบ้าน

ข้อที่บิดาเป็นแบบอย่างผิดอีกข้อหนึ่งคือข้อ 39 (ร้อยละ 64.7) “บิดาและบุตรนั่งรถประจำทางไปด้วยกัน ระหว่างทางมีผู้หญิงตั้งครกกระท้อนของพระพุทธรูปขึ้นมาบนรถ และไม่มีที่นั่ง ” บิดาส่วนใหญ่ตอบว่า “ไม่รู้จะทำอย่างไร และทำเป็นมองไม่เห็น ” สะท้อนให้เห็นว่าความมีน้ำใจ ความเป็นสุภาพบุรุษ ความเป็นลูกผู้ชายในสังคมไทยเรานั้นลดน้อยถอยลงทุกวัน และเมื่อบิดาเป็นแบบอย่างเช่นนี้แล้วคาดเดาได้ว่าในอนาคตบุตรอาจมีพฤติกรรมเช่นเดียวกัน

ทัศนคติของบุตรชายวัยรุ่นเรื่องเพศ ในการศึกษาครั้งนี้พบว่า ทัศนคติของบุตรชายวัยรุ่นเรื่องเพศโดยรวมอยู่ในระดับดี และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบประเด็นที่น่าสนใจดังนี้

1. การเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ (ตาราง 13) พบว่าทัศนคติของบุตรอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ($\bar{X} = 3.47$ $SD = .33$) ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดคือข้อ 1 “วัยรุ่นทั้งชายและหญิงมักมีอาการร้อนและหุนหันพลันแล่น ” ($\bar{X} = 4.32$ $SD = .77$) ทำให้ทราบว่าการรับรู้ของบุตรเข้าใจและทราบถึงการเปลี่ยนแปลงภายในร่างกายของตน ซึ่งเป็นเรื่องธรรมชาติของการเปลี่ยนแปลงระดับฮอร์โมนเพศในร่างกาย ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดคือข้อ 8 “ถ้าไม่รู้จักควบคุมความต้องการทางเพศ จะทำให้เป็นโรคจิต โรคประสาท ” ($\bar{X} = 2.59$ $SD = .96$) ซึ่งเป็นความเชื่อที่ผิด ที่ควรได้รับการแก้ไข เป็นที่น่าสังเกตว่าบุตรชายวัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่างกำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียน ย่อมได้รับความรู้เรื่องเพศจากครู/อาจารย์ จากสื่อต่าง ๆ ที่มีอยู่มากมาย แต่บุตรยังคงมีความเชื่อและความเข้าใจผิดอยู่ อาจทำให้มีความเก็บกดในเรื่องเพศ และแสดงออกทางเพศไม่เหมาะสม ทำให้มีปัญหาพฤติกรรมทางเพศตามมาได้ และเมื่อบุตรกลุ่มนี้เติบโตเป็นผู้ใหญ่มีครอบครัว ก็จะถ่ายทอดความคิดความเชื่อเช่นเดียวกันนี้แก่บุตรของตน สอดคล้องกับความคิดเห็นของ

จรรยา สุวรรณทัต (2523) ที่ว่าความเชื่อเป็นอิทธิพลสำคัญต่อการแสดงออกของมนุษย์ ด้วยความเชื่อมีความเกี่ยวข้องใกล้ชิดกับความนึกคิด ความเข้าใจและการตัดสินใจของบุคคล เมื่อบุคคลมีความเชื่อหรือถูกชักจูงให้เชื่อต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เขาก็จะมีแนวโน้มที่จะประพฤติปฏิบัติตามความเชื่อนั้น ๆ เช่นเดียวกับการศึกษาของเซนเดอร์ และมัลลิส (Sanders & Mullis, 1988) ที่ศึกษาถึงอิทธิพลของครอบครัวต่อความรู้และทัศนคติเรื่องเพศของบุตร พบว่าบิดามารดามีอิทธิพลมากสำหรับบุตรในด้านความคิดเห็น ความเชื่อ และเจตคติในเรื่องเพศ ดังนั้นความเชื่อที่ผิดดังกล่าวควรได้รับแก้ไข

2. ความเข้าใจ เห็นใจความรู้สึกของเพศตรงข้าม การคบเพื่อนต่างเพศ การวางตัวต่อเพศตรงข้าม การรับผิดชอบต่อการกระทำของตน (ตาราง 14) โดยมีทัศนคติ โดยรวมอยู่ในเกณฑ์ดี มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดในข้อ 35 "ผู้ชายควรปกป้องและให้เกียรติผู้หญิง" ($\bar{X} = 4.51$ $SD = .70$) ย่อมแสดงถึงว่าบุตรที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในขณะนี้จะไม่ทำให้ผู้หญิงต้องเสื่อมเสียชื่อเสียง แต่กลับพบว่าในข้อ 30 "การจับมือถือแขนเพื่อนหญิงเป็นเรื่องไม่เสียหาย" ($\bar{X} = 2.92$ $SD = 1.12$) โดยบุตรที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ตอบว่าเห็นด้วย สอดคล้องกับการศึกษาของโรงพยาบาลสมเด็จพระยา (2539) ที่พบว่านักเรียนส่วนใหญ่ยอมรับได้ในเรื่องการถูกเนื้อต้องตัว ซึ่งการกระทำดังกล่าวไม่เหมาะสมสำหรับวัฒนธรรมไทย และถ้ากระทำโดยไม่มีขอบเขตจำกัด อาจนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ได้ อีกประเด็นหนึ่งที่น่าสนใจและมีคะแนนเฉลี่ยรองลงมาคือข้อ 21 "ก่อนมีเพศสัมพันธ์ต้องนึกถึงผลที่อาจเกิดขึ้นด้วย" ($\bar{X} = 4.45$ $SD = .74$) แสดงให้เห็นว่าบุตรที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในขณะนี้มีความยับยั้งชั่งใจ มีความยั้งคิด คือรู้จักคิดถึงผลดีผลเสียที่อาจเกิดขึ้น หรืออีกนัยหนึ่งอาจไม่ยอมรับการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน เช่นเดียวกับการศึกษาของโรงพยาบาลสมเด็จพระยา (2539) ที่พบว่านักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่าการได้เสียก่อนแต่งงานเป็นสิ่งไม่ดี

3. การคุมกำเนิด และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ (ตาราง 15) โดยมี ทัศนคติ โดยรวมอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ($\bar{X} = 3.63$ $SD = .34$) ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดคือข้อ 38 "โรคเอดส์ติดต่อทางเพศสัมพันธ์มากที่สุด" ($\bar{X} = 4.38$ $SD = 1.03$) แสดงว่าบุตรมีความรู้เท่าทันเหตุการณ์ โดยอาจได้รับความรู้จากบิดา และจากสื่อต่าง ๆ ที่เผยแพร่ให้เห็นถึงความร้ายแรงของโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์โดยเฉพาะโรคเอดส์ อย่างไรก็ตามเป็นที่น่าสังเกตว่า ถึงแม้บุตรกลุ่มตัวอย่างจะมีความรู้ว่าโรคเอดส์ติดต่อทางเพศสัมพันธ์มากที่สุด แต่กลุ่มตัวอย่างกลับเห็นด้วยที่ผู้ชายส่วนใหญ่ไม่ใช้ถุงยางอนามัยเพื่อป้องกันเมื่อมีเพศสัมพันธ์ดังข้อที่ 20 "ผู้ชายส่วนใหญ่ไม่ชอบใช้ถุงยางอนามัย" โดยมีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 2.24$ $SD = .93$) และมีทัศนคติในข้อนี้อยู่ในเกณฑ์ไม่ดี โดยบุตรที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ตอบว่าเห็นด้วย ทัศนคติของ

กลุ่มตัวอย่างเช่นนี้อาจเป็นสาเหตุให้กลุ่มตัวอย่างที่มีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศไม่นิยมใช้ถุงยางอนามัยได้ ซึ่งจะก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา โดยเฉพาะการติดเชื้อโรคเอดส์ และการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ สอดคล้องกับข้อมูลจากโครงการวิจัยทางพฤติกรรมเพื่อป้องกันโรคเอดส์ในประเทศไทย ของสถาบันวิจัยประชากรและสังคม (2537) ที่ศึกษาในกลุ่มตัวอย่างวัยรุ่นชายในชุมชนแออัดในกรุงเทพฯ และอุดรธานี พบว่าร้อยละ 82 เคยมีประสบการณ์ทางเพศ และร้อยละ 42 ไม่เคยใช้ถุงยางอนามัยเลย เช่นเดียวกับโครงการ ดูเร็กซ์ โกลบอล เซ็กซ์เซอร์เวย์ ปี 1999 ซึ่งสำรวจพฤติกรรมและทัศนคติด้านเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นอายุระหว่าง 16-21 ปี ใน 14 ประเทศทั่วโลก ก็รายงานผลที่วัยรุ่นไทยครองแชมป์โลกไว้อีกว่า วัยรุ่นไทยมีความกังวลเกี่ยวกับโรคเอดส์ถึง 88 % แต่ก็มีคู่นอนมากกว่าหนึ่งคน 52% แถมยังใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเซ็กซ์ครั้งแรกเพียง 23% (อมราวพร, 2544 หน้า 81) และสอดคล้องกับการศึกษาสำรวจของอัญชลี คติอนุรักษ์ (2535) ที่ศึกษาพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อโรคเอดส์ของนักเรียนชายแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในปี พ.ศ. 2535 พบว่าวัยรุ่นร้อยละ 44.8 ไม่ใช้ถุงยางอนามัยขณะมีเพศสัมพันธ์กับหญิงที่ไม่ใช่หญิงบริการทางเพศ และเป็นไปตามรายงานของกองโรคเอดส์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข (2538) ที่พบว่า เกือบร้อยละ 50.0 ของชายที่มีอายุ 15-29 ปี ไม่ใช้ถุงยางอนามัยขณะมีเพศสัมพันธ์กับคู่นอนหรือหญิงบริการทางเพศ แต่ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของจุฬารัตน์ หัวหวาน (2539) ที่พบว่าวัยรุ่นชายในเขตเทศบาลเมืองสุรินทร์มีการคุมกำเนิดเพียงครั้งคราว ร้อยละ 55.4 วิธีการคุมกำเนิดที่ใช้มากที่สุดคือถุงยางอนามัย ร้อยละ 79.2 ผลการศึกษาจึงชี้ชัดว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการปลูกฝังทัศนคติและความเชื่อให้เป็นไปในเชิงบวกเกี่ยวกับการใช้ถุงยางอนามัยเพื่อเป็นการลดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นต่อไป

4. การเลือกคู่ครอง (ตาราง 16) โดยมีทัศนคติโดยรวมอยู่ในเกณฑ์ดี ($\bar{X} = 3.97$ $SD = .55$) ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดคือข้อ 50 "ควรเลือกคนดีมีความรับผิดชอบเป็นคู่ครอง" ($\bar{X} = 4.70$ $SD = .65$) แสดงว่าในการเลือกคู่ครองของบุตรที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในอนาคตจะพิจารณาคนดี และมีความรับผิดชอบเป็นอันดับแรก ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดคือข้อ 49 "ไม่ควรเลือกผู้หญิงที่ฉลาดและรู้ทัน" ($\bar{X} = 3.30$ $SD = .96$) เป็นที่น่าสังเกตว่าบุตรกลุ่มนี้อยู่ในวัยรุ่นตอนต้นแต่มีความคิดที่คงแสดงถึงความเป็นสังคมไทยที่ผู้ชายเป็นใหญ่ และผู้ชายส่วนใหญ่ไม่ชอบให้ผู้หญิงฉลาดกว่าตน รู้ทันผู้ชายไปหมดทุกเรื่อง เพราะระหว่างผู้ชายกับผู้หญิงแล้วผู้ชายต้องเป็นผู้นำ ต้องเป็นหนึ่ง ดังนั้นจึงยอมรับไม่ได้ถ้าผู้หญิงฉลาดกว่า ซึ่งความคิดในเรื่องนี้ควรได้รับการแก้ไข เพราะปัจจุบันผู้หญิงมีความรู้ความสามารถมากขึ้น สามารถเป็นคู่คิดและให้คำปรึกษาที่ดีแก่ผู้ชายได้ เพียงแต่ผู้ชายจะปรับเปลี่ยนความคิดเสียใหม่

ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทบิดาในการสอนเพศศึกษาแก่บุตรชายวัยรุ่น กับทัศนคติของบุตรเรื่องเพศ

ผลการศึกษาพบว่า บทบาทบิดาในการสอนเพศศึกษาแก่บุตรชายวัยรุ่นมีความสัมพันธ์กับทัศนคติของบุตรเรื่องเพศในบางเรื่อง โดยพบว่าส่วนใหญ่ถ้าบิดาสอนถูกทัศนคติของบุตรจะดี นำมาอภิปรายดังนี้

1. การเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ (ตาราง 17) มี 2 ข้อที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือข้อ 8 “วิธีการเปลี่ยนความต้องการทางเพศไปสู่กิจกรรมอื่น” โดยบิดาสอนถูกจะทำให้ทัศนคติของบุตรในเรื่องนี้อยู่ในระดับดี ซึ่งบิดาบอกบุตรชายว่า การออกกำลังกาย เล่นกีฬา เล่นดนตรี จะช่วยลดความต้องการทางเพศได้ การที่บิดาสอนถูกทำให้บุตรเข้าใจ และอาจตรงกับที่บุตรได้รับความรู้จากโรงเรียนมาบ้างแล้ว เมื่อบิดาสอนย้ำ จึงทำให้เกิดความมั่นใจ ความเชื่อถือ ส่งผลให้ทัศนคติดี

ข้อที่มีความสัมพันธ์อีกข้อหนึ่งคือ ข้อ 9 “ปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นในกรณีที่ไม่รู้จักควบคุมความต้องการทางเพศ” โดยพบว่าถ้าบิดาสอนถูกจะทำให้ทัศนคติของบุตรในเรื่องนี้อยู่ในระดับดี ซึ่งบิดาสอนบุตรว่า “อาจทำให้เสียอนาคต เสียการเรียน และอาจเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ โดยเฉพาะโรคเอดส์ นอกจากนี้อาจทำให้ผู้หญิงตั้งครรภ์” บุตรที่เป็นกลุ่มตัวอย่างอาจไม่ต้องการให้เกิดเหตุการณ์เหล่านี้ขึ้นกับตน โดยเฉพาะเรื่องเสียอนาคต เสียการเรียน อาจไม่ได้พบกับเพื่อน ๆ และไม่ได้เรียนหนังสือกับเพื่อน ๆ อีก ซึ่งในวัยนี้เพื่อนเป็นคนสำคัญสำหรับเขา (สุชา จันทน์เอม, 2529) และการติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์โดยเฉพาะโรคเอดส์นั้นมีสื่อต่าง ๆ เผยแพร่ถึงความร้ายแรงของโรค เมื่อบิดาซึ่งเป็นบุคคลที่บุตรให้ความเคารพ และดูเป็นแบบอย่างยำเกรงในเรื่องนี้ บุตรจึงตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ส่งผลให้มีทัศนคติดี

2. ความเข้าใจ เห็นใจความรู้สึกของเพศตรงข้าม การคบเพื่อนต่างเพศ การวางตัวต่อเพศตรงข้าม และการรับผิดชอบต่อการกระทำของตน (ตาราง 18) มี 2 ข้อ ที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือข้อ 20 “ให้คำแนะนำแก่บุตรเรื่องการวางตัวกับผู้หญิง” เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์พบว่า บิดาสอนถูก บุตรจะมีทัศนคติดี อาจเป็นเพราะว่าบุตรที่เป็นกลุ่มตัวอย่างอยู่ในครอบครัวที่มีทั้งบิดามารดา ได้เห็นความสัมพันธ์และการปฏิบัติที่ดีของบิดาต่อมารดา สอดคล้องกับที่มาร์ติน (Martin, 1985) กล่าวว่าไว้ว่าเด็กจะเรียนรู้พฤติกรรมของเพศตน โดยการจำลองแบบและฝึกฝน เช่นเดียวกับที่นายแพทย์อัมพล สุอำพัน (2536) ได้กล่าวไว้เช่นกันว่า

“บุตรชายที่ได้ใกล้ชิดบิดา จะเลียนแบบท่าทาง ความคิด พฤติกรรม ลักษณะความเป็นชาย และลักษณะแนวความคิดของความเป็นสุภาพบุรุษจากบิดา ทำให้เติบโตเป็นชายสมชาย” สอดคล้องกับการศึกษาของแมคแนป (McNap, 1976) ที่พบว่าทัศนคติของบิดาสามารถทำนาย ทัศนคติของบุตรเรื่องเพศได้ ส่วนข้อที่มีความสัมพันธ์อีกข้อหนึ่งคือข้อ 22 “จากข่าวทางหน้า หนังสือพิมพ์ “จับวัยรุ่นร่วมกันโหมโรง” โดยบิดาสอนผิดว่า “ว่ากล่าว ตำหนิ ไม่สนใจ และ กล่าวโทษเพื่อนของบุตรว่าเป็นคนชักชวนให้บุตรทำผิด” เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ พบว่าบิดา ที่สอนผิดมีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่ดีของบุตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็น เพราะเหตุการณ์ดังกล่าวไม่ได้เกิดขึ้นกับบุตร เป็นเพียงเหตุการณ์สมมติ จึงทำให้ทัศนคติของบุตร ดี

3. การคุมกำเนิด และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ (ตาราง 19) มีข้อเดียวที่มีความสัมพันธ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือข้อ 25 “การแนะนำการใช้ถุงยางอนามัย” เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์พบว่า บิดาไม่สอน บุตรมีทัศนคติดี เหตุผลส่วนใหญ่ที่บิดาไม่สอน บิดาบอกว่า “บุตรยัง เด็ก ไม่รู้จะพูดอย่างไร และครูคงสอนแล้ว” อาจเป็นเพราะบุตรที่เป็นกลุ่มตัวอย่างกำลังศึกษา เล่าเรียน ย่อมได้รับความรู้ในเรื่องการคุมกำเนิดด้วยวิธีต่าง ๆ และสื่อต่าง ๆ ที่เผยแพร่ในปัจจุบัน เน้นการป้องกันการติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ โดยเฉพาะโรคเอดส์ ด้วยการให้ถุงยาง อนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ บุตรจึงสามารถแยกแยะ และคิดไตร่ตรองด้วยเหตุผล จึงทำให้บุตรมี ทัศนคติที่ดีในเรื่องนี้ถึงแม้ว่าบิดาไม่สอน

4. การเลือกคู่ครอง (ตาราง 20) พบว่าไม่มีข้อใดที่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติของบุตรเรื่อง เพศ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะบุตรที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพิ่งผ่านพ้นความเป็นเด็กเข้าสู่วัยรุ่นตอน ต้น ยังอยู่ในวัยสนุกสนาน และสิ่งที่สำคัญในขณะนี้คือการศึกษาเล่าเรียน จึงทำให้ไม่คิดถึงเรื่อง คู่ครองซึ่งเป็นเรื่องของอนาคต

5. การปฏิบัติเป็นแบบอย่าง (ตาราง 21) พบว่ามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กับทัศนคติของบุตรมากกว่าในเรื่องอื่นถึง 4 ข้อ คือข้อ 38 “การปฏิบัติเมื่อบุตรไม่สบาย” เมื่อ พิจารณาความสัมพันธ์พบว่าบิดาสอนถูกมีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่ดีของบุตรเรื่องเพศ ที่เป็น เช่นนี้เพราะเป็นบทบาทที่บิดาพึงกระทำ เป็นบทบาทที่สังคมยอมรับและคาดหวัง เป็นที่รับรู้กัน โดยทั่วไป และบุตรก็รับรู้ด้วย บิดาจึงสอนบุตรด้วยความระมัดระวัง คล้ายกับการศึกษาของ อัจฉรา พุ่มมณีกร (2537) ที่ทำการศึกษานักเรียนบิดาที่เป็นนักธุรกิจในทัศนะของบุตรวัยรุ่นพบว่า การปฏิบัติของบิดาเมื่อบุตรไม่สบาย บุตรมีความพอใจระดับปานกลาง ข้อที่มีความสัมพันธ์อีก ข้อหนึ่งคือข้อ 42 “การปฏิบัติในการคบเพื่อนหญิงที่มีโชภรรยา” โดยบิดาตอบว่า “ไม่ถูกต้อง

ตัวผู้หญิงที่มีโชภรรยา ไม่นินทาผู้หญิงทั้งต่อหน้าและลับหลัง " เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์พบว่า บิดาสอนลูก บุตรจะมีทัศนคติดี สอดคล้องกับกาญจนา ลุคนันท์ (2536) ที่กล่าวว่าชีวิตครอบครัวที่ราบรื่นและมีความสุขต้องมีความซื่อสัตย์ต่อกัน จริงใจต่อกันในทุกด้านทั้งต่อหน้าและลับหลัง รวมถึงการให้ความไว้วางใจให้เกียรติต่อกัน ดังนั้นการเป็นแบบอย่างของบิดาในเรื่องนี้ย่อมส่งผลถึงบุตรด้วย จึงทำให้บุตรมีทัศนคติที่ดีในเรื่องนี้

ข้อที่มีความสัมพันธ์อีกข้อหนึ่งคือข้อ 46 "การปฏิบัติเมื่อมีเรื่องขัดแย้งกับภรรยา" โดยบิดาตอบว่า "พูดคุยกันด้วยเหตุผล รับฟังความคิดเห็นของภรรยา ไม่ใช่กำลังแก้ปัญหา" เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์พบว่า บิดาสอนลูก บุตรจะมีทัศนคติดี ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะพื้นฐานความสัมพันธ์ในครอบครัวดี บุตรได้เห็นการปฏิบัติที่ดีต่อกันระหว่างบิดามารดา แม้จะมีเรื่องขัดแย้งกันบ้างถ้าไม่รุนแรงบุตรจะยอมรับได้ทำให้ทัศนคติของบุตรดี และการปฏิบัติในข้อนี้จะเป็นแบบอย่างที่ดีแก่บุตรต่อไปในอนาคตถ้าบุตรมีครอบครัวและมีความขัดแย้ง บุตรก็จะปฏิบัติเช่นเดียวกัน และข้อสุดท้ายที่มีความสัมพันธ์กันคือข้อ 47 "สามีควรปฏิบัติต่อภรรยาเนื่องในโอกาสเหล่านี้ วันเกิด วันครบรอบแต่งงาน" โดยบิดาตอบว่า "ให้ความสำคัญกับวันดังกล่าว อาจให้ของขวัญ พาไปรับประทานอาหาร ทำบุญตักบาตร" เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ พบว่าบิดาสอนลูกและสอนผิด บุตรจะมีทัศนคติดี ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะในครอบครัวกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าการปฏิบัติ หรือไม่ปฏิบัติในเรื่องดังกล่าวเป็นเรื่องปกติของสังคมไทย บุตรอาจเห็นเป็นเรื่องธรรมดา ดังนั้นที่บิดาเป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องนี้ จึงทำให้บุตรมีทัศนคติที่ไม่แตกต่างกับการที่บิดาเป็นแบบอย่างที่ถูกได้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

จากผลการวิจัยพบว่า บิดามีบทบาทการสอนเพศศึกษามากกว่าไม่สอน แต่มีบางเรื่องที่บิดามีความเข้าใจผิดอยู่ซึ่งควรได้รับการแก้ไขความเข้าใจผิดนั้นให้ถูกต้อง สำหรับบุตรนั้นส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดีในเรื่องเพศ และพบว่ายังมีบางเรื่องที่บุตรมีความเข้าใจผิด ซึ่งควรได้รับการแก้ไขเช่นกัน ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

ด้านการปฏิบัติ

1. ควรมีการจัดอบรมบิดาให้เห็นความสำคัญของการสอนเพศศึกษา และสอนเพศศึกษาแก่บุตร ในเรื่อง การเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ โดยเน้นในเรื่องการสำเร็จความใคร่ด้วยตนเอง การฉีดยาคุม ความรักระหว่างเพศ แนวทางการปฏิบัติเมื่อพบบุตรดูหนังสื่อโป๊ วีดีโอโป๊ การคำนึงถึงความรู้สึกของผู้หญิง การวางตัวกับผู้หญิง การมีเพศสัมพันธ์ และการรับ

ผิดชอบต่อการกระทำของตน การใช้ถุงยางอนามัย การคุมกำเนิด และการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ การเลือกคู่อุปการ ในส่วนของการปฏิบัติเป็นแบบอย่างนั้นพบว่ามีความสัมพันธ์กับทัศนคติของบุตรมากกว่าเรื่องอื่น ดังนั้นควรส่งเสริมให้บิดามีการปฏิบัติเป็นแบบอย่างในเรื่องอื่น ๆ มากขึ้น โดยเฉพาะในเรื่องการช่วยทำงานบ้านเพื่อช่วยแบ่งเบาภาระของมารดา โดยจัดแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบภายในบ้านและให้บุตรมีส่วนร่วมรับผิดชอบ เพื่อให้บุตรเรียนรู้การช่วยเหลือตนเอง และเริ่มต้นรับผิดชอบในสิ่งที่ใกล้ตัวและสามารถปฏิบัติได้

1. ควรจัดกลุ่มให้มีการพบปะระหว่างบิดา พุดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันในเรื่องการสอนเพศศึกษาแก่บุตร ปัญหาในการสอน และแนวทางแก้ไข
2. ควรจัดให้มีหน่วยงานให้คำปรึกษาการสอนเพศศึกษาในครอบครัว ด้านการศึกษา

ในส่วนของบิดา ควรจัดทำคู่มือการสอนเพศศึกษาในครอบครัว โดยเน้นการพูดคุยกับบุตรในเรื่องเพศและการเป็นแบบอย่างแก่บุตร ให้เหมาะสมกับวัยของบุตร เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้พบว่าเหตุผลส่วนใหญ่ที่บิดาไม่สอนนั้นคือบิดาไม่รู้ว่าจะพูดอย่างไร

ในส่วนของบุตร พบว่าบุตรยังมีทัศนคติไม่ถูกต้องในบางเรื่อง เช่น ความรู้สึกทางเพศเป็นเรื่องไม่ดี น่าอาย , การสำเร็จความใคร่ด้วยตนเองบ่อย ๆ ทำให้เสื่อมสมรรถภาพทางเพศ และถ้าไม่รู้จักรักษาควบคุมความต้องการทางเพศ จะทำให้เป็นโรคจิต โรคประสาท นอกจากนี้ยังเห็นด้วยกับการที่ผู้ชายส่วนใหญ่ไม่ชอบใช้ถุงยางอนามัย , การหลังภายนอกป้องกันการตั้งครรภ์ได้ 100% , การนับวันปลอดภัยของผู้หญิงเป็นวิธีที่สะดวกและปลอดภัยจากการตั้งครรภ์ และไม่เห็นใจว่าการจับมือถือแขนเพื่อนหญิงเป็นเรื่องไม่เสียหาย ซึ่งในเรื่องเหล่านี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่า ควรให้ความรู้แก่ครอบครัวโดยเฉพาะบิดาและบุตรชายเพื่อที่จะได้มีทัศนคติที่ดีในเรื่องเพศ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคในการสอนเพศศึกษาในครอบครัวโดยวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อจะได้ทราบ เข้าใจความคิด ความรู้สึกของบิดาถึงการสอนบุตรชายในเรื่องเพศศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงการสอนเพศศึกษาในครอบครัวต่อไป
2. ควรมีการศึกษาติดตามทัศนคติของบุตรเรื่องเพศ เมื่อบุตรกลุ่มนี้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อทราบว่าทัศนคติเรื่องเพศยังอยู่ในเกณฑ์ดีหรือไม่ ถ้าไม่อยู่ในเกณฑ์ดีแล้วมีเหตุผลใดที่ทำให้ทัศนคติเปลี่ยนไป